

Beslutsinstans: Socialnämnd

Datum och tid: Tisdag 26 september 2023 Kl. 13:00 – ca 17:00

Plats: Furåsen, stora salen. Stigsvägen 2, Färgelanda

Upprop

Val av justerare och justeringsdag

Beslutsärenden

1	Fastställande av dagordning		
2	Beslutsunderlag gällande umgängesbegränsning enligt 14 § LVU	2023/139	3 - 7
3	Beslutsunderlag gällande ansökan om vårdnadsöverflytt enligt 6 kap 8 § Föräldrabalken	2023/140	8 - 18
4	Beslutsunderlag gällande att inte ansöka om vårdnadsöverflytt enligt 6 kap 8 § Föräldrabalken	2023/141	19 - 32
5	Beslutsunderlag gällande att inte ansöka om vårdnadsöverflytt enligt 6 kap 8 § SoL	2023/142	33 - 47
6	Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt LSS, Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade	2023/133	48 - 69
7	Gemensam syn-och hörselinstruktör	2023/138	70 - 72
8	Ej verkställda beslut enligt SoL och LSS 2023	2023/14	73 - 74
9	Sammanträdesplan socialnämnden 2024	2023/134	75
10	Taxa 2024–2026 för alkohol, tobak, nikotinprodukter samt receptfria läkemedel	2023/132	76 - 80
11	Delårsrapport 2023	2023/5	81 - 88
12	Äskande om medel till Kommunfullmäktige		
	<u>Informationsärenden</u>		
13	Ordförande informerar	2023/32	89 - 90
14	Socialchefens information 2023	2023/9	
15	Statistik 2023	2023/19	91

**Färgelanda
kommun**

16	Meddelanden 2023	2023/8	92 - 93
17	Anmälan av delegationsbeslut - Socialnämnd	2023/135	94

Håkan Gusteus (L)
Socialnämndens ordförande

Niklas Englund
Nämndsekreterare

Sektor omsorg
Socialchef
Johan Lundh

Tjänsteskrivelse
2023-09-05
2023/133

Kommunfullmäktige

Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt LSS, Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att anta reviderade riktlinjer daterade 2023-08-24 för handläggning av ärenden enligt LSS som ersätter tidigare riktlinjer daterade 2021-03-17.

Ärendebeskrivning

Förvaltningens riktlinjer för handläggning och insatser enligt LSS för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar utgår från gällande regelverk och praxis inom området – det vill säga lagstiftning, domar, lagens förarbeten, föreskrifter och allmänna råd från Socialstyrelsen. Riktlinjerna är ett hjälpmedel för LSS-handläggare vid bedömning av insatser för människor med funktionsnedsättning. Det är lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), nämndens riktlinjer och den enskildes behov som styr insatsen och dess omfattning.

Insatsen ska ge möjlighet till att den enskilde uppnår goda levnadsvillkor. Utredning och beslut ska hålla hög rättssäkerhet och kvalitet. Syftet med riktlinjerna är att det ska bidra till att rättssäkerhetskraven tillgodoses. Riktlinjerna ska i huvudsak vara en vägledning för handläggaren, från inkommen ansökan av insats till att beslut ska tas samt uppföljning. Individuell bedömning ska alltid göras utifrån lagstiftningen och rättspraxis med riktlinjerna som stöd. Avsikten är att likvärdiga behov bedöms på samma sätt.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse, dat 2023-09-05
Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt LSS, Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, dat 2023-08-24

Sändlista:

Välfärds och arbetsmarknadsenheten Åmåls kommun.
Socialnämnden
Socialchef

**Färgelanda
kommun**

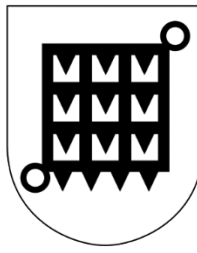
Johan Lundh
Socialchef

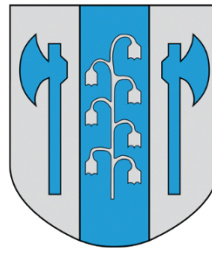
Bengtsfors

Dals-Ed

Färgelanda

Mellerud

Åmål

Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt LSS, Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Antagen av välfärds- och arbetsmarknadsnämnden Åmål d.nr

Socialnämnden i Mellerud d.nr

Socialnämnden i Färgelanda d.nr

Socialnämnden i Bengtsfors kommun d.nr

Socialnämnden i Dals-Ed d.nr

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).....	3
Personkrets.....	4
Verksamhetens mål.....	4
Rätten till insatser	4
Insatserna för särskilt stöd och service	5
Individuell plan	5
Handläggning.....	6
Begäran om insats	6
Utredning och bedömning av behov	6
Dokumentation	6
Kommunikation	7
Beslut och underrättelse om beslut	7
Överklagande	7
Handläggningstid.....	8
Verkställighet av beslut	8
Uppföljning av beslutade insatser	8
Individens behov i centrum	8
Barnets delaktighet i handläggningen.....	10
Personkretsbedömning	10
Insatser enligt 9 § LSS.....	12
Rådgivning och annat personligt stöd enligt 9 § 1 LSS	12
Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd för sådan assistans enligt 9 § 2 LSS.....	12
Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS	13
Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS	14
Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS	15
Korttidsvistelse utanför det egna hemmet enligt 9 § 6 LSS.....	15
Korttidstillsyn för skolungdom enligt 9 § 7 LSS	15
Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet enligt 9 § 8 LSS	16
Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna enligt 9 § 9 LSS	16
Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS	17
Övriga bestämmelser att ta hänsyn till	18

Ansvar mot bosatta i kommunen	18
Förhandsbesked	18
God man/förvaltare.....	18
Lex Sarah	18
Lex Maja	19

Inledning

Förvaltningens riktlinjer för handläggning och insatser enligt LSS för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar utgår från gällande regelverk och praxis inom området – det vill säga lagstiftning, domar, lagens förarbeten, föreskrifter och allmänna råd från Socialstyrelsen.

Riktlinjerna är ett hjälpmedel för LSS-handläggare vid bedömning av insatser för människor med funktionsnedsättning. Det är lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), nämndens riktlinjer och den enskildes behov som styr insatsen och dess omfattning. Insatsen ska ge möjlighet till att den enskilde uppnår goda levnadsvillkor. Utredning och beslut ska hålla hög rättssäkerhet och kvalitet.

Syftet med riktlinjerna är att det ska bidra till att rättssäkerhetskraven tillgodoses. Riktlinjerna ska i huvudsak vara en vägledning för handläggaren, från inkommen ansökan av insats till att beslut ska tas samt uppföljning. Individuell bedömning ska alltid göras utifrån lagstiftningen och rättspraxis med riktlinjerna som stöd. Avsikten är att likvärdiga behov bedöms på samma sätt.

Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

LSS är en rättighetslag för personer som tillhör någon av de tre i lagen beskrivna personkretsarna och började gälla den 1 januari 1994. Lagen grundar sig i alla människors lika värde. Verksamhet enligt LSS ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de som omfattas av lagen. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra. Bärande principer i LSS är:

- Tillgänglighet
- Inflytande
- Delaktighet
- Självbestämmande
- Helhetsyn
- Kontinuitet

Den som omfattas av någon av personkretsarna kan ha rätt till en eller flera av de insatser som beskrivs i LSS, vilket givetvis sätter gränser för kommunens möjligheter att genom riktlinjer styra tillämpningen av lagen. Den som omfattas av personkretsdefinitionen skall enligt lagens intention tillförsäkras goda levnadsvillkor (7 § LSS).

LSS inskränker inte rättigheter som en enskild person kan ha enligt annan lag. LSS-handläggaren ska upplysa om detta samt om de skillnader som finns mellan SoL och LSS. Av specialmotiveringen till 4 § LSS (Prop. 1992/93:159 s 171) framgår: Om en insats kan ges enligt såväl SoL som LSS ska den enskilde, om han förväntas omfattas av personkretsen i LSS, få hjälp att göra sin ansökan i enlighet med LSS. Det är dock den enskilde som, efter att ha blivit informerad, väljer utifrån vilken lag insatser söks. Även den som ingår i LSS personkrets kan behöva bistånd enligt SoL som komplement till LSS-insatserna.

Personkrets

Enligt 1 § LSS innehåller denna lag bestämmelser om insatser för särskilt stöd och service åt personer:

1. med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,
2. med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Verksamhetens mål

Verksamhet enligt 5 § LSS skall främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som anges i 1 §. Målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

Av 6 § LSS framgår att verksamheten ska vara av god kvalitet och att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras. Det övergripande målet för verksamhet som bedrivs med stöd av LSS ska vara att främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som omfattas av lagen. Målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra, trots sin funktionsnedsättning. I 7 § LSS anges en kvalitetsnivå på de insatser som tillhandahålls enligt LSS. Genom de särskilda insatserna i LSS ska den enskilde tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Rätten till insatser

I 7 § LSS framgår att personer som anges i 1 § har rätt till insatser i form av särskilt stöd och service enligt 9 § 1-9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Personer som anges i 1 § 1 och 2 har, under samma förutsättningar, även rätt till insatser enligt 9 § 10.

Den enskilde skall genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna skall vara varaktiga och samordnade. De skall anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärka deras förmåga att leva ett självständigt liv.

Insatserna för särskilt stöd och service

I 9 § LSS anges de tio insatserna som en person med funktionsnedsättning kan ha rätt till. Insatserna för särskilt stöd och service är:

1. rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder,
2. biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken,
3. ledsagarservice,
4. biträde av kontaktperson,
5. avlösarservice i hemmet,
6. korttidsvistelse utanför det egna hemmet,
7. korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov,
8. boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet,
9. bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna,
10. daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Individuell plan

I samband med att en insats enligt denna lag beviljas ska den enskilde erbjudas att en individuell plan, enligt 10 § LSS, med beslutade och planerade insatser upprättas i samråd med honom eller henne. Den som har beviljats en insats ska när som helst kunna begära att en plan upprättas, om det inte redan har skett. I planen ska även åtgärder redovisas som vidtas av andra än kommunen eller Regionen. Planen ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året. Regionen och kommunen ska underrätta varandra om upprättade planer.

LSS-handläggaren ska erbjuda den enskilde att en individuell plan upprättas. LSS-handläggaren ska sammankalla de parter som den enskilde önskar närvara vid upprättandet av planen. Dokumentationen av den upprättade planen sker i kommunens gällande verksamhetssystem. LSS-handläggaren ska skicka den upprättade planen till den enskilde för underskrift. Om den enskilde gett sitt samtycke ska LSS-handläggaren skicka planen till berörda parter.

Enligt 14 § LSS skall kommunen verka för att insatser som skall tas upp i planer som avses i 10 § samordnas. En individuell plan har till syfte att klargöra den enskildes behov av insatser samt underlätta samordning mellan de olika organ som den enskilde får stöd av.

Handläggning

Begäran om insats

Insatser enligt LSS ges enbart på den enskildes begäran eller på begäran av vårdnadshavare, god man, förmyndare, förvaltare eller i vissa fall framtidsfullmaktshavare. En begäran ska helst göras skriftligt men kan också göras muntligt. Kommunen har en särskild blankett som kan användas för begäran om insatser enligt LSS. Om den enskilde är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning i frågan kan vårdnadshavare, god man, förmyndare eller förvaltare begära insatser för honom eller henne. Vid en begäran om insats ska handläggaren kontakta den enskilde inom 10 arbetsdagar.

Officialprincipen är en allmän princip inom förvaltningsrätten. Den innebär att en myndighet har ett ansvar för utredningen och en allmän skyldighet att se till att en ansökan blir utredd i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. Det är dock den enskildes ansvar att så långt det är möjligt styrka sina uppgifter genom att inkomma med handlingar, till exempel ett läkarintyg. När det behövs ska myndigheten vägleda den enskilde i vilka uppgifter och eventuella intyg som behövs. Detta beskrivs i 23 § förvaltningslagen. Ibland kan nämnden behöva inhämta sekretessbelagda uppgifter hos andra myndigheter eller inom den egna förvaltningen, för att en bedömning av ansökan ska kunna göras. För att sekretessbelagda uppgifter ska kunna inhämtas måste den enskilde ge sitt samtycke. Ett samtycke kan ges muntligt eller skriftligt. Ett muntligt samtycke dokumenteras. Ett samtycke gäller som längst fram tills beslut är fattat i ärendet, men kan när som helst återkallas. Om nödvändiga uppgifter inte får inhämtas, eller den enskilde på annat sätt inte medverkar till utredningen, kan följden bli att begäran om insatser avslås.

Utredning och bedömning av behov

Vid bedömning om en person har rätt till LSS-insats, prövas om den enskilde:

- tillhör LSS personkrets
- har behov av sökt insats för att tillförsäkras goda levnadsvillkor, samt
- inte får behovet tillgodosett på annat sätt.

Det görs alltid en systematisk individuell bedömning utifrån den enskildes unika situation och aktuella behov.

Levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning bör jämföras med villkoren för andra människor i samma ålder och med liknande förhållanden.

Enligt föräldrabalken (FB) har vårdnadshavare till barn ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov blir tillgodosedda. Vårdnadshavaren ska också ansvara för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Vid bedömning av insatser enligt LSS till barn och ungdomar under 18 år beaktas vad som normalt kan anses falla inom ramen för det föräldraansvar som alla vårdnadshavare har enligt föräldrabalken. Det innebär att det enbart är det stödbehov som kan anses vara utöver vad som är normalt för barn i motsvarande ålder som ska ligga till grund för rätten till insatser enligt LSS.

Dokumentation

Enligt 21 a § LSS ska handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om insatser enligt denna lag skall dokumenteras. Dokumentationen skall utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Handlingar som rör enskildas personliga förhållanden skall förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem.

Dokumentationen skall enligt 21 b § LSS utformas med respekt för den enskildes integritet. Den enskilde bör hållas underrättad om de journalanteckningar och andra anteckningar som förs om honom eller henne. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig skall detta antecknas.

Dokumentationen ska följa hela processen från aktualisering till beslut. Den ska innehålla tillräcklig, väsentlig, korrekt och ändamålsenlig information. Endast de uppgifter som har betydelse för att kunna utreda behovet av den sökta insatsen ska dokumenteras. Det ska tydligt framgå av dokumentationen vilken personkrets den enskilde tillhör.

Kommunikation

När en utredning är färdigställd ska den i vissa fall kommuniceras med den enskilde innan beslut fattas. Reglerna om kommunikation finns i 25 § förvaltningslagen (FL). Vid kommunikeringen får den enskilde ta del av utredningen och, om så önskas, inkomma med kompletterande information/rättningar.

I utskicket framgår hur lång tid den enskilde har på sig för att yttra sig, i regel 10 arbetsdagar. Alla utredningar där avsikten är att göra ett avslag eller ett delvis avslag på ansökan ska kommuniceras. Det finns ingen skyldighet att kommunicera utredningar när den enskildes ansökan bifalles i sin helhet.

Beslut och underrättelse om beslut

Beslut enligt LSS fattas på delegation av nämnden. Ett beslut kan antingen vara gynnande (bifall), delvis gynnande (delavslag) eller icke gynnande (avslag). Ett gynnande beslut innebär att den sökande får sin ansökan beviljad i sin helhet. Alla beslut där ansökan avslagits helt eller delvis kan överklagas. Den enskilde underrättas skriftligt om beslutet.

Enligt 8 § LSS kan insatser enligt LSS endast ges på begäran från den enskilde eller dennes ställföreträdare. Vid ett tidsbegränsat beslut måste den enskilde därför begära insatsen på nytt, innan nämnden fattar beslut om att insatsen ska fortsätta. Innan ett tidsbegränsat beslut upphör ska nämnden i god tid informera den enskilde, eller dennes företrädare, om att beslutet upphör och att insatsen måste sökas på nytt om den enskilde vill att den ska kvarstå. I samband med att en insats beviljas ska den enskilde erbjudas att en individuell plan med beslutade och planerade insatser upprättas i samråd med honom eller henne (läs mer under avsnittet "Individuell plan").

Överklagande

Ett beslut som helt eller delvis gått den enskilde emot kan överklagas till Förvaltningsrätten. Information om hur beslutet överklagas lämnas i samband med att beslutet delges den enskilde. Om den enskilde behöver hjälp med att utforma överklagandet hjälper handläggaren till med detta. Överklagandet måste ha kommit in till nämnden inom tre veckor från den dag den enskilde fick del av beslutet. När ett överklagande kommer in till nämnden görs en så kallad rättidsprövning. Det innebär att nämnden tar ställning till om överklagandet har kommit in i rätt tid. Om beslutet är uppenbart felaktigt kan nämnden ändra beslutet på det sätt som den enskilde begärt i sitt överklagande. Om beslutet ändras på det sätt som den enskilde begär skickas överklagandet vidare till Förvaltningsrätten tillsammans med kopior på handlingar i ärendet samt nytt beslut. Om beslutet inte ändras skickas överklagandet till Förvaltningsrätten tillsammans med kopior på handlingar i ärendet. Detta bör ske utan dröjsmål, det vill säga inom en vecka.

Handläggningstid

Enligt förvaltningslagen är alla myndigheter skyldiga att utreda ärenden så skyndsamt som möjligt, handläggningstiden kan dock variera beroende på ärendets art. Handläggningstiden kan även påverkas av om intyg eller yttranden behöver inhämtas. Vissa typer av ansökningar har karaktären av mer skyndsamt slag och ska hanteras som prioriterade. Om handläggningstiden försenas är nämnden skyldig att meddela den sökande samt ange skälet till varför förseningen uppstått. Om ett ärende inte har avgjorts senast inom sex månader från det att ansökan inkom får den enskilde skriftligen begära att myndigheten ska avgöra ärendet. Myndigheten ska inom fyra veckor från den dag då en sådan begäran kommer in antingen avgöra ärendet eller i ett särskilt beslut avslå begäran. Ett sådant beslut är överklagningsbart hos Förvaltningsrätten.

Verkställighet av beslut

Vid beslut om bifall är det innehållet i beslutet som avgör hur det verkställs. Handläggaren skickar en beställning till den enhetschef eller motsvarande som ansvarar för att verkställa beslutet. Detaljerna för hur beslut ska verkställas beskrivs i en genomförandeplan som verkställigheten gör tillsammans med den enskilde.

Uppföljning av beslutade insatser

I LSS finns inga bestämmelser som anger hur ofta nämnden ska följa upp ett beslut om insatser enligt 9 § LSS. I 10 § LSS anges att en individuell plan ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året. Beslutade insatser för barn följs upp årligen eller omprövas vid ändrade förhållanden. Beslut om LSS 9 § 8 (bostad med särskild service för barn och ungdom) följs upp minst var sjätte månad. Med hänsyn till barns naturliga utveckling och mognad i takt med stigande ålder, kan beslutade insatser för barn tidsbegränsas som längst till och med den månad då barnet fyller 18 år, eller till och med den månad då gymnasiestudier avslutas. Beslutade insatser för personer över 18 år följs upp och omprövas vid ändrade förhållanden. I normalfallet ska insatser till personer över 18 år inte tidsbegränsas, med hänsyn till den kontinuitetsprincip som LSS bygger på. Ansvarig enhetschef och den enskilde ska till handläggare meddela förändringar som kan påverka insatsen. Har den enskilde ett tidsbegränsat beslut måste den enskilde själv begära insatsen på nytt.

Individens behov i centrum

Socialstyrelsen har tagit fram en modell för behovsriktat och systematiskt arbetssätt som heter Individens behov i centrum (IBIC). Modellen omfattar alla, oavsett ålder, med behov av stöd enligt Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Arbetssättet innebär att arbeta behovsriktat med individen i centrum, men också systematiskt med strukturerad dokumentation som bygger på ett nationellt fackspråk, i vilket ICF, Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa, är en del.

Den enskildes uppfattning är viktig och lyfts fram i IBIC för att tydliggöra vad den enskilde klarar i sin vardag, samt vilka svårigheterna är just nu och hur de begränsar livsföringen. Den enskildes resurser och syn på vad eventuellt stöd ska bidra till ska vara i fokus. Det viktigaste man vill åstadkomma med förändringen är att det är behovet hos den enskilde som ska styra, att man verkligen gör individuella bedömningar och ger stöd utifrån det. IBIC används när handläggaren utreder och bedömer behov hos den enskilde. Användandet av IBIC ökar den enskildes delaktighet i utredning, planering och genomförande av insatser samt i uppföljning av beslutad insats. Det blir en ökad tydlighet kring vilket stöd den enskilde behöver och har rätt till. Det blir lättare att följa upp insatsernas resultat och utvärdera. Rättssäkerheten och likvärdigheten ökar.

Handläggaren beskriver individens behov utifrån ett urval av de 11 livs- och behovsområden samt relaterade faktorer, t.ex. vad som kan hindra eller underlätta för den enskilde i vardagen. Handläggaren kommer även att beskriva hur den enskildes behov ska tillgodoses; med stödjande/tränande alternativt kompenserande insats (arbetsätt).

De 11 livsområdena är :

Lärande och att tillämpa kunskap

Livsområdet handlar om förmågan till inläring, att kunna ta reda på information, att fokusera uppmärksamhet, att lösa problem samt att fatta beslut.

Allmänna uppgifter och krav

Livsområdet handlar om att genomföra en daglig rutin, att hantera stress och andra psykologiska krav samt att på ett socialt lämpligt sätt hantera sitt eget beteende.

Kommunikation

Livsområdet handlar om att förmedla eller ta emot ett budskap via språk, tecken, symboler så att de inblandade personerna förstår.

Förflyttning

Livsområdet handlar om att röra sig genom att ändra kroppsställning eller att förflytta sig från en plats till en annan, att bära, flytta eller hantera föremål, att gå, springa eller klättra och att använda olika former av transportmedel. En person som behöver stöd med förflyttning kan behöva det både i och utanför hemmet.

Personlig vård

Livsområdet handlar om aktiviteter kring hälsa och att kunna sköta sin hygien. Där ingår aktiviteter såsom att tvätta sig och torka sig själv, att ta hand om sin kropp, att klä sig, gå på toaletten, att äta och att dricka samt att sköta sin egen hälsa.

Hemliv

Livsområdet handlar om aktiviteter kring hushållsarbete i hemmet. Det kan till exempel vara att städa, tvätta, laga och servera mat, diska samla ihop och kasta sopor, köpa kläder och andra varor.

Mellanmänniska interaktioner och relationer

Livsområdet handlar om att umgås och samspela med andra personer i sociala sammanhang på ett sätt som är socialt lämpligt och passande.

Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv

Livsområdet handlar om att ha ett socialt liv, delta i föreningar, utöva intressen, religion och politiskt engagemang.

Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv

Livsområdet rör handlingar som krävs vid arbete och sysselsättning, vid utbildning och i samband med ekonomiska transaktioner i olika former.

Känsla av trygghet

Livsområdet handlar om den enskildes känslomässiga upplevelser av trygghet.

Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer en närstående

Livsområdet handlar om brukares anhörigas behov av stöd och avlastning när den anhöriga vårdar eller stödjer sin närstående.

Barnets delaktighet i handläggningen

Den förste januari 2020 blev barnkonventionen, Förenta Nationernas (FNs) konvention om barnets rättigheter svensk lag: barnrättslagen. Barnkonventionen innehåller rättigheter som varje barn ska ha och gäller alla barn och unga upp till 18 år som bor eller vistas i ett land. Barnkonventionen slår fast att alla barn har samma rättigheter att växa upp under trygga förhållanden, att utvecklas och att skyddas mot övergrepp och utnyttjande. Barnkonventionen bygger på fyra principer:

- Barnet ska skyddas mot alla former av diskriminering (artikel 2).
- Barnets bästa ska beaktas i alla beslut (artikel 3).
- Barn har rätt till liv och utveckling (artikel 6).
- Barnet ska ha rätt att säga sin mening och få den respekterad (artikel 12).

Barn har rätt till inflytande vid ansökan, utredning, beslut och uppföljning. Vid inledande kontakter med vårdnadshavare ska information därför ges om att barnets perspektiv beaktas i utredningen och att barnet kommer att få inflytande i utredningsprocessen.

LSS-handläggaren ska skaffa sig kännedom om barnets vilja, förutsättningar och uppfattning om sin situation.

Vilka överväganden som görs i utredningen utifrån barnets perspektiv och hur detta påverkar beslutet ska framgå av dokumentationen. Hur barnet har varit delaktigt i utredning, beslut och uppföljning, liksom barnets åsikter och önskemål ska dokumenteras. Då barnet inte kan eller vill delta i utredningsprocessen ska orsaken framgå i dokumentationen.

När det gäller barnperspektiv i LSS-handläggning är det viktigt att komma ihåg att begreppet barnperspektiv inbegriper flera delar. För handläggaren innebär detta att dels tänka sig in i det enskilda barnets behov och vad som behövs utifrån barnets perspektiv och sammanhang. Barnet ska också ges möjlighet att komma till tals och framföra sina synpunkter. När det gäller barn med kommunikationssvårigheter finns det olika hjälpmedel att tillgå för att samtala med barnet eller så får handläggaren lita på närstående som är väl förtrogna med barnets sätt att kommunicera. Det samhälleliga barnperspektivet där man tar vara på den allmänna kunskap som finns kring barns utveckling behöver också användas när man gör utredningar enligt LSS.

Personkretsbedömning

Alla människor som har en funktionsnedsättning omfattas inte av LSS. För att få ta del av de insatser som anges i lagen måste den funktionshindrade tillhöra en så kallad personkrets. I LSS 1 § definieras personkretsen i tre punkter.

Denna lag innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer

1. med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,
2. med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

I punkt 1 anges att personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd ingår i personkretsen. Med utvecklingsstörning avses en intellektuell funktionsnedsättning som inträffar under den enskildes utvecklingsperiod, vilket i regel är före 16 års ålder.

Autism eller autismliknande tillstånd innebär en djupgående störning med betydande svårigheter i social förmåga, kommunikation och ett beteende som medför allvarliga funktionshinder ifråga om psykosocial eller pedagogisk anpassning. Tillståndet debuterar under barndomen, oftast före 7 års ålder. Autismspektrumstörning är ett samlingsnamn för flera olika diagnoser. De vanligaste är autism, aspbergers syndrom och atypisk autism. Det är skillnad på autism och autistiska drag. Den senare är inte en diagnos utan en komplettering till en annan diagnos. Personer som endast har autistiska drag tillhör inte personkrets 1.

I punkt 2 ingår personer som har fått ett begåvningsmässigt funktionshinder efter en hjärnskada i vuxen ålder. Hjärnskadan skall ha orsakat ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionsnedsättning.

Hjärnskadan kan exempelvis ha uppstått genom yttre våld, sjukdom eller olycksfall. Personer med psykiska sjukdomstillstånd som medför begåvningshandikapp som exempelvis sjukdomar som är en följd av missbruk eller demens kan endast omfattas av lagen om de uppfyller kriterierna i tredje punkten.

Efter lagens tillkomst har domstolarna i några fall bedömt att personer med demens eller Alzheimers sjukdom tillhört personkrets 2. I dessa fall har domstolarna ansett att tillståndet beror på kroppsliga förändringar och inte är psykiska sjukdomstillstånd. För att tillhöra personkrets 2 räcker det inte med att ha fått diagnosen Alzheimers sjukdom. Liksom för andra personer som bedöms tillhöra personkretsen krävs att den begåvningsmässiga funktionsnedsättningen efter hjärnskada är betydande och bestående.

I punkt 3 ingår personer med varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder, som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är så stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och har därmed ett omfattande behov av stöd och service. För att tillhöra tredje punkten måste samtliga kriterier vara uppfyllda.

Varaktiga funktionshinder

Funktionshindren skall vara varaktiga, d v s inte vara av tillfällig eller mer övergående karaktär.

Stora funktionshinder

I specialmotiveringen till LSS anges funktionshinder vara den begränsning eller det hinder som gör att en människa till följd av skada eller sjukdom inte kan utföra en aktivitet på det sätt eller inom de gränser som kan anses normalt. Funktionshindret skall vara stort på så sätt att det inkräktar på viktiga livsområden som t ex i hemmet, på arbetet, eller under fritiden samt förmågan att ta till sig information, att kommunicera, strukturera, organisera och förstå den egna vardagen eller förstå sin ekonomi.

Exempel på funktionshinder som gör att en enskild omfattas av personkrets 3 kan vara t ex uttalade förlamningar, svårartade och invalidiserande effekter av t ex. diabetes eller hjärt- och lungsjukdomar, grava syn- och hörselskador och olika former av psykiska funktionshinder.

Betydande svårigheter

I specialmotiveringen till LSS anges betydande svårigheter i den dagliga livsföringen kunna vara att inte klara vardagsrutiner som toalettbestyr och hygien, påklädning, mathållning, kommunikation (t ex direkt samtal med andra och telefonering), förflyttning inom- eller utomhus, sysselsättning och nödvändig träning och/eller behandling. Det kan också handla om att kunna göra sig förstådd eller förstå sin ekonomi.

Omfattande behov av stöd eller service

Detta kan vara behov av hjälp med toalettbesök, påklädning, matlagning, skrivning och läsning, kommunikation, förflyttning, sysselsättning och rekreation. Med omfattande menas att den enskilde i allmänhet har ett dagligt behov av långvarigt eller upprepat stöd i olika situationer och miljöer. Ibland kan det dock behövas återkommande insatser av så speciell art att de trots mindre tidsåtgång är att betrakta som omfattande. En enskilds behov av stöd och service skall ske utifrån en sammanvägning av medicinska, sociala och psykologiska faktorer.

För människor med flera funktionshinder måste den samlade effekten bedömas. Små men flera funktionshinder kan sammantaget förorsaka betydande svårigheter.

LSS-handläggaren ska bedöma om den enskilde tillhör personkrets enligt LSS. Personkrets enligt 1 § punkt 1 och 2 LSS skall alltid intygas med psykolog och/eller läkarutlåtande, där diagnosen uttryckligen överensstämmer med begreppen i lagtexten. Personkrets enligt 1 § punkt 3 LSS skall alltid intygas med ett läkarutlåtande där det framgår diagnos, varaktighet, beskrivning och bedömning av funktionshindrets omfattning och karaktär för att LSS-handläggaren ska kunna göra en bedömning om den enskilde tillhör personkrets. Det kan även behövas kompletterande intyg från exempelvis psykolog, sjukgymnast och/eller arbetsterapeut.

Vid personkretsbedömning av små barn kan det vara svårt att avgöra om funktionshindret kan komma att förorsaka betydande svårigheter i den dagliga livsföringen eftersom alla små barn har mer eller mindre svårigheter med att gå, äta själv, tala o s v. En bedömning ska då göras om barnet med stigande ålder kan antas komma att få onormalt stora svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd och service. Om det inte går att bedöma om barnet kommer omfattas av personkretsen i framtiden uppfylls inte kraven på varaktighet i funktionshindret. Vårdnadshavaren skall dock informeras om att en ny ansökan om insatser enligt LSS kan göras längre fram. Om barnet har t ex allvarligt ryggmärgsbråck eller en grav CP skada kan man dock anta att barnet kommer få betydande svårigheter även på längre sikt och det finns därmed ingen anledning att inte bedöma personkretstillhörigheten.

Insatser enligt 9 § LSS

Rådgivning och annat personligt stöd enligt 9 § 1 LSS

Är en stödinsats som Västra Götalandsregionen ansvarar för. Insatserna kan vara av rådgivande och stödjande karaktär som exempelvis kan ges av kurator, sjukgymnast, psykolog, dietist, arbetsterapeut, talpedagog osv.

Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd för sådan assistans enligt 9 § 2 LSS

Med personlig assistans avses ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer, till den som på grund av stora och varaktiga funktionsnedsättningar behöver hjälp för att tillgodose sina grundläggande behov. Omfattningen av de grundläggande behoven har en avgörande betydelse för huruvida personlig assistans kan beviljas.

Med grundläggande behov avses:

1. Andning.
2. Personlig hygien.
3. Måltider.
4. Av- och påklädning.
5. Kommunikation med andra.

6. Stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom.

7. Stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv eller att det annars finns en överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes fysiska hälsa.

Om den enskilde på grund av en psykisk funktionsnedsättning behöver kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser för att han eller hon själv ska klara att tillgodose ett grundläggande behov som avses i första stycket 2-5, ska sådana insatser beaktas som en del av hjälpen med det grundläggande behovet.

Utöver assistans för de grundläggande behoven, kan även rätt till insatser för andra kvalificerade personliga behov beviljas efter en bedömning av den enskildes unika förutsättningar och livssituation, så som exempelvis hjälp med att sköta hushållsarbete och inköp samt hjälp och stöd vid aktiviteter utanför bostaden. Den enskilde ska vara delaktig i utförandet av sysslorna.

Om den enskilde har en make/maka/sambo ska denne i de flesta fall ta ansvar för delar av de gemensamma hushållssysslorna. Hur stor del av hushållsarbetet som ska tillgodoses genom personlig assistans avgörs i varje enskilt ärende.

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter.

Detta ska göras genom schablonavdrag (föräldraavdrag) från barnets behov av hjälp med grundläggande behov och andra personliga behov. Föräldraavdrag ska fastställas med hänsyn till barnets ålder och göras dels från grundläggande behov, dels från andra personliga behov.

Personlig assistans i form av assistansersättning kan även beviljas från Försäkringskassan enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken (SFB). En person kan bara beviljas assistansersättning från Försäkringskassan om behov av hjälp med sina grundläggande behov som överstiger 20 timmar per vecka. Läs mer om assistansersättning på Försäkringskassans webbplats, www.forsakringskassan.se.

Vid tillfälligt behov av utökning av personlig assistans, utöver vad som beviljats inom ramen för Försäkringskassans eller kommunens beslut, gör den enskilde en ansökan hos kommunen som utreder behovet.

Exempel på ett tillfälligt behov av utökning kan vara en tillfällig försämring av funktionsförmågan på grund av sjukdom.

Enligt 9 b § LSS är personer som fyllt 66 år inte berättigade till insatsen biträde av personlig assistent. Har insatsen beviljats före 66-årsdagen, har den enskilde dock rätt att behålla insatsen i samma omfattning även efter 66-årsdagen.

Personlig assistans beviljas med antal timmar och minuter per vecka. I beslutet ska det stå om personen har rätt till assistans vid vistelse på sjukhus.

Personlig assistans lämnas inte för sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS

Ledsagarservice ska underlätta för den enskilde att delta i samhällslivet. Ledsagarservice ska ha karaktären av personlig service och anpassas efter de individuella behoven. Insatsen är till för att ge personer som inte uppfyller förutsättningarna för personlig assistans ökade möjligheter att genomföra enklare aktiviteter, till exempel besöka släkt och vänner, delta i fritids-, kultur- och nöjesaktiviteter eller i föreningsliv. Ledsagarservice kan beviljas både som en regelbunden insats och

som en tillfällig sådan. Den är i första hand tänkt att tillgodose aktiviteter i närmiljön men kan även gälla för tillfälliga resor, studiecirkel/kurser eller familjeangelägenheter. Det kan finnas omständigheter i det enskilda fallet där ledsagning vid kortare resor utanför närområdet kan beviljas, exempelvis för besök hos släkt/närstående inom Sverige. Beslutet ska tidsbegränsas och insatsen beviljas vanligtvis i antal timmar per månad. Outnyttjad ledsagning kan inte sparas. LSS-handläggare eller enhetschef skriver ett intyg om att personen har beslut om ledsagning. Ledsagarkortet kan ge fri entré vid vissa arrangemang.

”Omfattande insatser i assistansliknande former kan alltså inte anses ligga inom ramen för vad en kommun kan förpliktas att svara för som ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS. Inte heller olika omkostnader som kan uppstå för ledsagare ingår i den insats som regleras i nämnda lagrum. Insatser som går utöver vad som följer av LSS kan bara ges med stöd av socialtjänstlagen” (HFD 2011:8).

Vägledande nivå: Individuell behovsbedömning med utgångspunkt från personer i jämförbar ålder. Utgå från upp till 8 timmar per månad som en rimlig nivå för ledsagning.

Särskilda villkor: I insatsen ingår ingen omvårdnad enligt 9 e § LSS.

Omvårdnad kan dock förekomma under ledsagningen. Ledsagaren kan vara behjälplig med exempelvis intag av en måltid eller toalettbesök, om det behövs för att insatsen ska vara möjlig att genomföra.

Insatsen ledsagarservice är inte ett alternativ till sjukresor för att underlätta besök hos läkare, sjukgymnast, tandläkare eller liknande (Kammarrätten Stockholm, 2013-02-27, mål nr: 7444-12).

Insatsen är inte till för personer som har beslut om personlig assistans enl. LSS eller assistansersättning enl. SFB

Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS

Syftet med insatsen kontaktperson är att bryta den enskildes isolering genom samvaro och hjälp till fritidsverksamhet, ge råd till den enskilde som inte är av komplicerad natur och att underlätta ett självständigt liv i samhället. Insatsen ges som ett icke professionellt stöd av någon med stort engagemang och intresse. Insatsen beviljas med antal tillfällen per vecka eller månad och ska tidsbegränsas.

Vägledande nivå: Individuell behovsbedömning. Bedömningen utgår ifrån hur ofta en person i liknande ålder har aktiviteter tillsammans med en vän på fritiden. En rimlig nivå att utgå ifrån är två tillfällen i månaden.

Särskilda villkor: Insatsen är huvudsakligen riktad till vuxna personer. Biträde av kontaktperson ska inte beviljas personer som har ett privat nätverk (d.v.s. familj, närstående, vänner) eller bor i en bostad med särskild service (då kultur och fritid ingår i insatsen) eller har regelbunden sysselsättning. I insatsen bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS ingår fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter (9 e § LSS). KR i Göteborg 2018-09-26, mål nr 2716- 18, KR i Sundsvall 2018-10-03 2763-17, KR i Jönköping 2018-10-30, mål nr 2311-18, domar avseende person som bor i en bostad med särskild service och har insatsen daglig verksamhet.

Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS

Avlösarservice fungerar som avlastning för den som i hemmet har omvårdnad om en person med funktionsnedsättning. Insatsen gör det möjligt för den anhörige/närstående att få avkoppling och egen tid för aktiviteter utanför och/eller i hemmet. Den kan även ges för att familjen ska kunna genomföra aktiviteter som personen med funktionsnedsättning inte deltar i eller för att anhöriga ska kunna ägna sig åt syskon. Den som får uppdraget som avlösare tar då tillfälligt över omvårdnaden och tillsynen i hemmet. Avlösarservice kan erbjudas som en regelbunden insats eller som en insats vid enstaka tillfällen. Insatsen beviljas vanligtvis med antal timmar per vecka och ska tidsbegränsas.

Vägledande nivå: Bedömningen ska göras utifrån individuella behov. En rimlig nivå att utgå ifrån är upp till 12 timmar per månad. Ett normalt föräldraansvar ska beaktas, så även omfattningen av övriga beviljade insatser så som korttidsvistelse utanför det egna hemmet, som även syftar till att tillgodose avlösning i omvårdnadsarbete.

Särskilda villkor: Avlösarservice i hemmet ska inte ersätta förskola och fritidshem. Avlösaren ska inte tillhöra den närmaste familjekretsen.

Korttidsvistelse utanför det egna hemmet enligt 9 § 6 LSS

Är en insats som ska ge den enskilde miljöombyte och rekreation samtidigt som anhöriga ges möjlighet till avlösning i omvårdnadsarbetet. Insatsen korttidsvistelse kan förläggas i korttidshem, i stödfamilj eller som lägervistelse. Insatsen kan beviljas både som en regelbunden insats eller som en lösning vid akut behov. Insatsen beviljas med antal dygn per månad eller dygn per år och ska tidsbegränsas.

Vägledande nivå: Individuell prövning. En rimlig nivå att utgå ifrån är 4-7 dygn per månad. Korttidsvistelse är inte tänkt att vara en heltidslösning, vid ett omfattande behov bör ett övervägande göras om insatsen bostad med särskild service är den insats som bäst tillgodoser den enskildes behov.

Särskilda villkor: När föräldrar har gemensam vårdnad och barnet bor växelvis hos de båda vårdnadshavarna beviljas inte insatsen korttidsvistelse, då behovet av avlastning anses vara tillgodosett. Utifrån barnets bästa beaktas också att minimera antalet miljöer att förhålla sig till, vilket kan vara påfrestande inte minst utifrån funktionsnedsättningen.

Gäller begäran om korttidsvistelse en vuxen person måste det beaktas om den enskilde har andra insatser enligt LSS som ska tillgodose delvis samma behov, t.ex. om den enskilde har personlig assistans som möjliggör för honom eller henne att ta del av aktiviteter av olika slag, RÅ 2006 ref. 66.

Beakta även HFD 2018 ref. 20 vid prövning av rätt till korttidsvistelse utanför det egna hemmet för att bereda anhöriga avlösning när de anhöriga är assistenter. Prövningen ska göras på samma sätt som om den funktionsnedsatte anlitat utomstående assistenter.

Korttidstillsyn för skolungdom enligt 9 § 7 LSS

Fritidshem (skolbarnsomsorg) erbjuds till och med vårterminen det år eleven fyller 13 år. Korttidstillsyn är en fortsättning på fritidshem och kan erbjudas från och med vårterminens slut det år man fyller 13 år och så länge man går i skolan. Insatsen ges i anslutning till skoldagen, samt under lov- och studiedagar under tid då föräldrar förvärvsarbetar, studerar eller andra särskilda skäl. Öppethållandet vid korttidstillsyn överensstämmer med annan kommunal fritidshemsverksamhet

och erbjuds inte under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger.

Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet enligt 9 § 8 LSS

Insatsen är för barn och ungdomar som på grund av sin funktionsnedsättning, trots olika stödinsatser inte kan bo kvar hos sina föräldrar. Anledningen till att ett barn eller ung person beviljas insatsen kan också vara skolgång på annan ort.

Beslutet är tidsbegränsat med halvårsvis uppföljning.

Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna enligt 9 § 9 LSS

Bostad med särskild service för vuxna finns i tre huvudformer servicebostad, gruppboende och annan särskilt anpassad bostad.

Med servicebostad menas en fullvärdig bostad med god tillgänglighet där omfattande service och vård kan ges dygnet runt. En baslägenhet med en fast personalbemanning ska finnas i nära anslutning till servicebostäderna. Där finns även gemensamma utrymmen för sällskap och aktiviteter. Bostäderna är i regel anpassade efter den enskildes behov samt kan vara samlade i samma hus eller i kringliggande hus. Servicebostad kan för personer med funktionshinder vara en lämplig mellanform av bostad mellan ett helt självständigt i egen lägenhet och en lägenhet i gruppboende.

Gruppboende är ett bostadsalternativ för funktionshindrade, som har ett omfattande tillsyn- och omvårdnadsbehov så att det behövs tillgång till personal dygnet runt. Syftet med gruppboende är att vuxna funktionshindrade som inte klarar ett eget boende eller boende i servicebostad, ska ges möjligheten till att kunna skapa sig ett eget hem.

I insatsen bostad med särskild service ingår omvårdnad samt fritid- och kulturaktiviteter. Med omvårdnad menas all individuellt anpassad hjälp i den dagliga livsföringen och avser insatser som ska tillgodose den enskildes psykiska, fysiska och sociala behov. I omvårdnaden ligger en skyldighet stödja och hjälpa personer med funktionsnedsättning med dagliga personliga behov. Till exempel:

- äta, dricka och förflytta sig.
- sköta sin personliga hygien och klä sig.
- sköta hemmet, tillreda måltider, göra ärenden och inköp.
- kommunicera, upprätthålla sociala kontakter och bryta social isolering.
- göra tillvaron begriplig, förutsägbar och trygg.
- planera framåt.
- göra tillgänglig den hälso-och sjukvård, inklusive rehabilitering, rehabilitering och hjälpmedel samt tandvård som behövs.
- se till att misstankar om övergrepp och andra brott mot den enskilde polisanmäls.
- ta del av fritids- och kulturutbudet.

Annan särskilt anpassad bostad är en av kommunen anvisad bostad med viss grundanpassning men utan fast bemanning. I denna boendeform ingår inte omvårdnad, fritids- och kulturaktiviteter.

Vid beslut gällande gruppboende och servicebostad beviljas den enskilde bostad med särskild service enligt LSS och lämplig plats erbjuds i dialog mellan utförare och individen. Vid Annan särskilt

anpassad bostad beviljas bostad med särskild service enligt LSS iform av Annan särskilt anpassad bostad.

Beslutet ska generellt inte tidsbegränsas.

Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS

Rätt till insatsen föreligger för personer i personkrets 1 och 2 i yrkesverksam ålder, som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Syftet med daglig verksamhet är att erbjuda den enskilde en meningsfull sysselsättning, bidra till den personliga utvecklingen och främja delaktighet i samhället. Det övergripande målet är att utveckla den enskildes möjlighet till arbete.

Övriga bestämmelser att ta hänsyn till

Ansvar mot bosatta i kommunen

Huvudregeln är att insatser enligt LSS ska tillgodoses av den kommun där en person är bosatt enligt 16 § LSS. Vid en bedömning av var en person ska anses vara bosatt kan ledning hämtas från bestämmelserna i folkbokföringslagen (prop. 2010/11:49 s. 61).

Bosättningskommunen ska även ansvara för det stöd och den service enligt LSS som den enskilde kan behöva under en tillfällig vistelse i en annan kommun (om det inte handlar om ett akut behov av stöd). Bosättningskommunens ansvar gäller t.ex. i samband med en längre tids studier eller arbete på annan ort, men även med tillfällig vistelse under sommaren, en kurs på annan ort eller ett teaterbesök med behov av ledsagning.

I det fall en person är bosatt i en kommun till följd av en annan kommuns beslut om boende, ska den kommun som beslutat om boendet behålla ansvaret för LSS-insatser.

Vistelsekommunen är i vissa fall skyldig att på begäran av bosättningskommunen bistå med utredning och ansvara för att verkställa ett beslut (16 a § LSS).

Förhandsbesked

Den som omfattas av LSS personkrets och som vill flytta till en annan kommun har rätt att före flyttningen få besked av inflyttningskommunen om rätt till insatser i den kommunen. Denna bestämmelse har till syfte att underlätta för personer med funktionsnedsättning att flytta mellan kommuner. Förhandsbeskedet gäller gentemot den kommun som man ska flytta till. Den enskilde kan dock inte kräva förhandsbesked från flera kommuner samtidigt. Ett förhandsbesked innebär att personen med funktionsnedsättning får veta vilka insatser han eller hon kan erhålla, vilket ökar tryggheten inför inflyttningen till den nya hemkommunen.

En ansökan om förhandsbesked ska behandlas på samma sätt som om sökanden var bosatt i kommunen. Ett förhandsbesked gäller under 6 månader, räknat från den dag då insatserna blir tillgängliga för den enskilde.

God man/förvaltare

Enligt 15 § punkt 6 LSS hör till kommunens uppgift att anmäla till överförmyndaren dels när en person som omfattas av 1 § kan antas behöva förmyndare, förvaltare eller god man, dels när ett förmyndarskap, förvaltarskap eller godmanskap bör kunna upphöra.

Anmälan om god man/förvaltare görs av LSS-handläggaren för de personer som behöver hjälp med att sörja för person, bevaka sin rätt, och förvalta sin egendom. LSS-handläggare kan även vara den enskilde behjälplig med att ansöka om god man/förvaltare.

Lex Sarah

Enligt 24 b § LSS ska personal genast rapportera om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande, som rör den som får eller som kan komma ifråga för insatser inom LSS. Rapportering av missförhållande eller påtaglig risk

för ett missförhållande ska alltid rapporteras till nämnden i enlighet med fastslagna rutiner. För Lex Sarah finns utarbetade rutiner i nämnden.

Lex Maja

Lex Maja är en bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (OSL) vilket möjliggör att bryta sekretessen genom att anmäla till länsstyrelsen eller polisen att ett djur tydligt utsätts för vanvård eller misshandel, eller uppenbart visar symtom på sjukdom eller är allvarligt skadat.

Omsorgskontoret
Sjuksköterska Mas
Anna Johansson, Sjuksköterska MAS

Tjänsteskrivelse
2023-09-11
2023/138

Socialnämnden

Svar på förfrågan kring gemensam syn-och hörselinstruktör i Fyrbodals kommunerna

Beslutsförslag

Socialnämnden beslutar att inte medverka i en gemensam syn- och hörselinstruktörstjänst mellan kommunerna i Fyrbodals kommunerna.

Sammanfattning av ärendet

Personer med syn- och/eller hörselnedsättning som omfattas av åtgärder sköts av regionens syn- och hörselrehabilitering oavsett om de har behov av kommunala stödinsatser i hem/boende. Kommunstyrelsens ordförande i Melleruds kommun ställer frågan via lokala funktionshinderrådet om övriga kommuner inom Fyrbodals kommunerna har intresse att inrätta en gemensam syn- och hörselinstruktörstjänst mellan kommunerna.

Ärendebeskrivning

Regionen har rehabiliteringsansvar när det gäller personer med syn- och/eller hörselnedsättning. Legitimerad personal inom regionen (syncentral och hörselvård) ansvarar för utredning/bedömning, behandling och uppföljning/utvärdering. Kommunen ska främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden samt svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård till enskilda.

Individen har även ett eget ansvar att regelbundet sköta och rengöra sitt hjälpmedel samt att kontakta hörcentral / syncentral vid skada eller fel samt när nytt behov uppstår. Kommunen är redan idag behjälpliga med detta utifrån biståndsbeslut tagna av socialtjänsten. Att inrätta en gemensam syn- och hörselinstruktörstjänst mellan kommuner ses därför inte nödvändigt för att kunna ge individen de stöd och stöttning som behövs utifrån beslutade insatser.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse, dat 2023-09-11
E-mail till Kommunstyrelseordföranden Fyrbodals kommun, dat 2023-08-29

Sändlista:

Kommunstyrelsen
Socialchef för Mellerud och Bengtsfors kommun, Tanja Mattsson

Anna Johansson, Sjuksköterska MAS

Från: [Håkan Gusteus](#)
Till: [Niklas Englund](#); [Johan Lundh](#)
Ärende: Re: Frågeställning gällande eventuellt inrättandet av gemensam syn- och hörselinstruktörstjänst
Datum: den 29 augusti 2023 14:29:09

Till Johan för dragning i nämnd.

Med vänlig hälsning

Håkan Gusteus
Socialnämndens ordförande
hakan.gusteus@pol.fargelanda.se

Från: Niklas Englund <niklas.englund@fargelanda.se>
Skickat: Tuesday, August 29, 2023 11:28:39 AM
Till: Johan Lundh <johan.lundh@fargelanda.se>; Håkan Gusteus <hakan.gusteus@pol.fargelanda.se>
Ämne: VB: Frågeställning gällande eventuellt inrättandet av gemensam syn- och hörselinstruktörstjänst

Hej,

Ulla har skickat nedan fråga vidare till omsorg.

Hur ska vi hantera detta ärende?

Observera sista svarsdag.

Mvh,
Niklas

Från: Wilhelm Bodmark <wilhelm.bodmark@mellerud.se>
Skickat: den 10 augusti 2023 10:54
Till: kommun@bengtsfors.se; Färgelanda Kommun <fargelanda.kommun@fargelanda.se>; kommun@stromstad.se; kommun@dalsed.se; Åmåls Kommun <kommun@amal.se>; kommun@vanersborg.se; kommun@tanum.se; Munkedals Kommun <kommun@munkedal.se>; info@sotenas.se; registrator@lysekil.se; kommun@orust.se; kommunen@uddevalla.se; kontaktcenter@trollhattan.se; kommunen@lillaedet.se; kommun@grastorp.se; kommun@essunga.se
Kopia: KSregistrator <ksregistrator@mellerud.se>
Ämne: Frågeställning gällande eventuellt inrättandet av gemensam syn- och hörselinstruktörstjänst

Till KSO:er i Fyrbodal.

Hej.

Kommunstyrelsens ordförande i Melleruds kommun har fått uppdraget av det lokala funktionshinderrådet att ställa frågan till övriga kommuner inom Fyrbodal om det finns intresse av att inrätta en gemensam syn- och hörselinstruktörstjänst mellan kommuner.

Hur ser ni på detta?

Svar behövs senast den 25:e september.

Med vänlig hälsning
Wilhelm Bodmark
Kommunsekreterare
Kommunkansliet
Melleruds kommun
www.mellerud.se

Omsorgskontoret
Socialchef
Johan Lundh

Tjänsteskrivelse
2023-08-30
2023/14

Kommunfullmäktige

Ej verkställda beslut enligt Sol, och LSS kvartal 2, 2023

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige lägger Rapport över ej verkställda gynnande beslut enligt Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade - LSS, kvartal 2 (Q2) år 2023 till handlingarna och överlämnar dessa till revisorerna.

Ärendebeskrivning

Kommunen är skyldig att till kommunfullmäktige respektive kommunens revisorer och myndigheten Inspektionen för vård och omsorg (IVO) rapportera gynnande beslut som inte verkställts inom tre månader samt avbrott i verkställigheten (enligt § 28f – 28h LSS). Vidare skall kommunen ange vilka typer av insatser och hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut skulle ha varit verkställt.

Om IVO bedömer att insatser inte verkställts inom skälig tid har myndigheten en skyldighet att ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av en särskild avgift

I nedanstående tabell redovisas de beslut som inte har kunnat verkställas inom tre månader för kvartal 2, 2023 (April-Juni).

Nr	Kvinna (x)	Man (x)	Tid sedan beslut (dagar)	Typ av bistånd	Orsak till att beslutet ej kunnat verkställas
1		X	149	Daglig verksamhet	Person accepterat förslag, men befinner sig på annan ort än där insatsen erbjuds.

För perioden finns det inga insatser som avbrutits på eget initiativ. Det finns inga ärenden som IVO har valt att gå vidare med till domstol och ansökt om åläggande om särskild avgift.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse, daterad 2023-08-30

Sändlista:

Kommunfullmäktige
Kommunens revisorer

Johan Lundh
Socialchef

Kansli-och IT avdelningen
Nämndsekreterare
Niklas Englund

Tjänsteskrivelse
2023-08-16
2023/134

Socialnämnd

Sammanträdesplan socialnämnden 2024

Beslutsförslag

Socialnämnden beslutar att fastställa sammanträdesdagar 2024 för socialnämnden och socialutskottet enligt förslag:

Nämnd	Utskott
29 Januari	31 Januari
26 Februari	28 Februari
25 Mars	27 Mars
29 April	24 April
27 Maj	29 Maj
	26 Juni
	28 Augusti
30 September	2 Oktober
28 Oktober	30 Oktober
25 November	27 November
	18 December

Sammanfattning av ärendet

Kansliet har tagit fram ett förslag till sammanträdestider för socialnämndens och socialutskottets sammanträdesdagar för 2024. Hänsyn har tagits till de ekonomiska processer som kommunen arbetar utifrån vilket bland annat innebär att nämnderna ska ha behandlat ekonomiska ärenden innan de kan lyftas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. 2024 års sammanträden föreslås schemaläggas sista måndagen för respektive månad.

Nämndsammanträden föreslås äga rum sista måndagen i respektive månad, med start 8:30 till ca 12:00. Utskottet föreslås läggas två arbetsdagar efter nämndsammanträdet, med undantag den 24 april, med start 8:30 till ca 12:00.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse, dat 2023-08-16
Niklas Englund
Nämndsekreterare

Sektor omsorg
Socialchef
Johan Lundh

Tjänsteskrivelse
2023-08-23
2023/132

Kommunfullmäktige

Taxa 2024–2026 för alkohol, tobak, nikotinprodukter samt receptfria läkemedel.

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att anta det nya taxeförslaget för 2024–2026, att gälla från och med 1 januari 2024 till och med 31 december 2026.

Sammanfattning av ärendet

Dalslandskommunerna och Säffle kommun har gemensam handläggning avseende ovanstående lagar. Alkohol- och tobaksenheten omfattar 2,0 handläggartjänst med ansvar att handlägga och tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen samt lag om receptfria läkemedel och tobaksfria nikotinprodukter.

Ärendebeskrivning

Det har inkommit nya förslag till taxor för perioden 2024–2026 enligt alkohollagen (2010:1622), tobakslagen och liknande produkter (LTLP 2018:2088) samt Lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter, samt receptfria läkemedel (2009:730). De avgifter som tas ut när det gäller myndighetsutövning får enligt kommunallagen (2017:725) tas ut som avgift för de tjänster som kommunen erbjuder. Avgiftsbeloppen är satta utifrån hur lång tid det förväntas ta att handlägga de olika ärendena. Det har också tagits hänsyn till hur avgifterna ser ut i närliggande kommuner samt svenska kommuner med ungefär samma folkmängd som vår kommun.

Tillsynsavgiften gällande de med serveringstillstånd uttas som en fast och en rörlig del, där den rörliga avgiften är uppdelad på olika avgiftsklasser (trappsteg) beroende på serveringsställets årsomsättning (föregående år) av alkoholdrycker. Tillsynsavgiften gällande de med tobak och liknande produkter, tobaksfria nikotinprodukter samt receptfria läkemedel tas ut som en fast avgift. I förslaget finns det en del ändringar på text och summor samt att beslut om taxor ska tas i intervaller om tre år, det som är nytt har vi markerat med gult. Vi har under flera år haft samma taxor då konjunkturen varit tufft för många av våra krögare och handlare.

Dock är det också ett mål att vår enhet inte ska vara skattefinansierade utan verksamheten ska så långt som möjligt avgiftsfinansieras enligt de principer som lagstadgats i kommunallagen (2017:725). En administrativ avgift tas ut för det arbete som krävs vid tillsyn och registerhållning hos kommunen. Därför väljer vi nu att göra vissa mindre höjningar i våra taxor.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse, dat 2023-08-23

Taxor 2024 till 2026, dat 2023-08-23

Sändlista:

Socialnämnden

Dalsland & Säffles Alkohol-och Tobaksenhet

Johan Lundh

Socialchef

Förslag Taxor 2024–2026

Allt som är gul markerat är nytt, kursiv text är tidigare text/ summa som ska tas bort.

Taxor enligt alkohollagen i Dalsland och Säffle

Stadigvarande tillstånd	Avgift kr	Kommentar
-Nyansökningar Stadigvarande serveringstillstånd till nallmänhet, slutet sällskap samt catering, tåg och båt -Nyansökningar stadigvarande serveringstillstånd, Ägarskiften, servering på tåg och båt	9000: -	Inkl. 1 kunskapsprov Ingen återbetalning
-Anmälan om ändrade ägarförhållanden, helt nya företrädare -Anmälan om övertagande/köp av bolag med stadigvarande serveringstillstånd.	7000: -	Avser tillfällen där hela styrelsen i ett aktiebolag eller samtliga bolagsmän i ett handelsbolag bytt ut. Ingen återbetalning
-Ansökan om stadigvarande ändring i tillstånd -Utvidgade tillstånd utökad serveringstid, ändrad serveringsyta eller ändrat alkoholutbud	4000: - (2000: -)	Avser till exempel stadigvarande utökad serveringstid/ yta, gemensam serveringsyta. Ingen återbetalning
-Ändring omregistrering till AB/HB/EF, eller övrig omregistrering i företag, samma ägare	2000: -	Ingen återbetalning
PBI-Utredning (byte av enstaka person med betydande inflytande)	1000: - /per person	Ingen återbetalning
-Nyansökan provsmakning och pausservering	5000: -	Inkl. 1 kunskapsprov Ingen återbetalning
-Anmälan om catering, provsmakning, rumsservering, servering eller kryddning av snaps	Ingen avgift	Sökande har tillstånd i Dalsland
-Ansökan om tillfällig förändring i tillstånd -Ansökan Tillfälligt utökad serveringstid och serveringsyta Tillståndshavarens nuvarande lokaler	2000: -	Avser till exempel tillfälligt utökad serveringstid eller serveringsyta vid enstaka tillfälle. Sökande har tillstånd i Dalsland. Ingen återbetalning
-Ansökan om tillfällig gemensam serveringsyta	4000:-	
Tillfälliga tillstånd		
-Tillfälligt tillstånd för 2 ggr och samma lokal Sökanden har stadigvarande tillstånd i Dalslandskommunerna - extra dagar, söks vid samma tillfälle, max 6 ggr/år	3000: - 500: -/dag	Ingen återbetalning
- Tillfälligt tillstånd för 2 ggr och samma lokal Sökanden har inte stadigvarande tillstånd i Dalslandskommunerna - extra dagar, söks vid samma tillfälle, max 6 ggr/år	5000: - 500: -/dag	Ingen återbetalning
- Tillfälligt tillstånd För slutna sällskap max 6 tillstånd per halvår och avser samma lokal	2000: -	Ingen återbetalning
-Kunskapsprov med möjlighet till två omprov (Gäller både stadigvarande och tillfälligt tillstånd)	1000: - /prov	Per provtillfälle förutom nyansökans första prov

Årlig avgift för stadigvarande serveringstillstånd	Avgift kr	
Fast avgift serveringstillstånd	4500:- 4000: -	
Fast avgift tillstånd för pausservering, provsmakning och catering	2500:- 2000: -	Halv fast avgift
Rörlig avgift föregående års alkoholomsättning		Beror på föregående årets försäljning enligt restaurangrapport
0-25 000	0: -	
25 001-50 000	1500:- 1000: -	
50 001-100 000	2500:- 2000: -	
100 001-150 000	3500:- 3000: -	
150 001-200 000	4500:- 4000: -	
200 001-300 000	5500:- 5000: -	
300 001-600 000	6500:- 6000: -	
600 001-900 000	7500:- 7000: -	
900 001-1 200 000	8500:- 8000: -	
1 200 001-1 500 000	9500:- 9000: -	
1-500 001-2 500 000	10 500:- 10 000: -	
2 500 001-3 000 000	11 500:- 11 000: -	
3 000 001 -	12 500:- 12 000: -	
Påminnelseavgift Restaurangrapport ska vara registrerat före den 31mars! 1000:- 500: - första påminnelsen! 1500:- 1000: - andra påminnelsen, utredning startas.		

Taxor enligt tobakslagen och liknande produkter (2018:2088), Lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter samt alkohollagen (2010:1622).

ingen återbetalning vid avslag eller att ansökan tas tillbaka.

Stadigvarande tobakstillstånd	8000:- 7000 kr Ingen återbetalning
-Anmälan om ändrade ägarförhållanden, helt nya företrädare	6000:- Ingen återbetalning
Tillfälligt tobakstillstånd (har stadigvarande tobakstillstånd)	2000 kr Ingen återbetalning
Tillfälligt tobakstillstånd (har inget tobakstillstånd)	4000 kr Ingen återbetalning
-Ändring omregistrering till AB/HB/EF, eller övrig omregistrering i företag, samma ägare	2000: - Ingen återbetalning

PBI-Utredning (byte av enstaka person med betydande inflytande)	1000: -/per person Ingen återbetalning
Årsavgift Tobakstillstånd	
Årsavgift för tillsyn och administration	5500:- 5000 kr
Årsavgift för produkter utöver tobakstillstånd	
Avgift per tillkommande produkt	500 kr

Årliga avgifter (för de som EJ har tobakstillstånd)	Avgift kr	kommentar
En produkt	2000: -	Vid försäljning av t ex folköl och e-cigaretter blir det två produkter och totalt 3500: -
Två produkter	3500: -	
Tre produkter	4500: -	Försäljning av folköl, e-cigaretter samt receptfria läkemedel
Fyra produkter	5000: -	Försäljning av folköl, e-cigaretter, tobaksfria nikotinprodukter samt receptfria läkemedel

Sektor omsorg
Socialchef
Johan Lundh

Tjänsteskrivelse
2023-09-13
2023/5

Kommunfullmäktige

Delårsrapport 2023

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige godkänner delårsrapporten för perioden 2023-01-01-2023-08-31 enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

Socialnämnden ska upprätta delårsrapport för perioden 2023-01-01-2023-08-31.

Sektor omsorg redovisar ett negativt resultat mot budget med – 2 867 tkr vid delårsrapporten.

Under året har sektorn haft ett antal externa placeringar på bred front. Såväl inom individ- som familjeomsorgens verksamheter som inom socialpsykiatrin har sektorn haft fler placeringar/åtaganden än det funnits budgeterade medel för. Dessa är svåra att förutse och har varit flera i antal.

Inom äldreomsorgen är det framför allt hemtjänsten som drar det stora underskottet. Detta beror i allt väsentligt på bemanningssituationen. Inte minst har sjuklönekostnader varit höga och timavlönad personal beständig. Situationen inom hemtjänsten behöver ses över för att nå en tillfredsställande nivå såväl för medarbetare som för ekonomi och brukare.

Inom enheten för stöd och service har det saknats medel för personal inom service- och gruppboendena. Därtill fick man dubbel kostnad i början av året för en placering med uppsägningstid samt ökade kostnader för personlig assistans.

Prognos för helår i sektor omsorg är förändrad till det bättre – 2 670 tkr jämfört med prognos Q1 – 7 860 tkr.

Någon buffert för oförutsedda händelser finns inte budgeterad.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse, dat 2023-09-13

Delårsrapport i bilaga, dat 2023-09-13

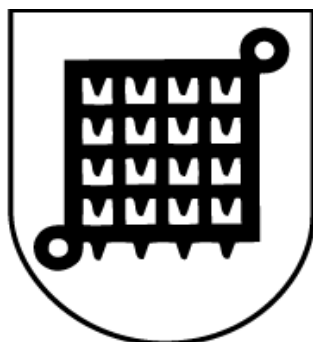
Sändlista:

Socialnämnden

Socialchef

Johan Lundh

Socialchef

Delårsrapport 2023

Socialnämnden

Delår jan-
aug 2023

Innehållsförteckning

Nämnderna	3
<i>Händelser av väsentlig betydelse</i>	3
<i>Resultaträkning</i>	3
<i>Utfall per verksamhetsområde</i>	3
<i>Analys av utfall per verksamhetsområde</i>	4
<i>Volym- och nyckeltal</i>	5

Nämnderna

Händelser av väsentlig betydelse

Under året har sektorn haft ett antal externa placeringar på bred front. Såväl inom IFOs verksamheter som inom socialpsykiatrin har sektorn haft fler placeringar/åtaganden än det funnits budgeterade medel för. Dessa är svåra att förutse och har varit flera i antal.

Inom äldreomsorgen är det framför allt hemtjänsten som drar det stora underskottet. Detta beror i allt väsentligt på bemanningssituationen. Inte minst har sjuklönekostnader varit höga och timavlönad personal beständig. Situationen inom hemtjänsten behöver ses över för att nå en tillfredsställande nivå såväl för medarbetare som för ekonomi och brukare.

Inom enheten för stöd och service har det saknats medel för personal inom service,- och gruppboendena. Därtill fick man dubbel kostnad i början av året för en placering med uppsägningstid samt ökade kostnader för personlig assistans.

Under året har man identifierat möjlighet att nyttja ett flertal statsbidrag. Utan dessa hade sektorn redovisat en negativ avvikelse per 31 augusti om ca - 7 800 tkr. Stor osäkerhet råder kring kommande års statsbidrag.

Under sensommaren har det kommit in två statsbidrag om totalt 5 000 tkr, dessa definieras som generella och kommer inte sektorn tillhanda utan politiska beslut. Dessa vilar ändå på prestationer utförda inom omsorgssektorn. Hade socialnämnden fått del av dessa skulle vi reducera vårt underskott betydligt i år. Högst sannolikt kommer flera riktade statsbidrag omdefinieras till generella från och med år 2024, vilket kommer ställa krav på ändrad beslutsgång avseende användande av dessa bidrag inom kommunen.

Resultaträkning

Belopp i tkr	Utfall 202208	Utfall 202308	Budget 202308	Avvikelse mot budget
Intäkter	13 402	19 547	14 108	5 439
Kommunbidrag	99 175	107 979	107 979	0
Summa intäkter	112 577	127 526	122 087	5 439
Personalkostnader	-77 386	-84 978	-84 724	-254
Övriga kostnader	-36 341	-45 401	-37 349	-8 052
Kapitalkostnader	-24	-14	-14	0
Summa kostnader	-113 751	-130 393	-122 087	-8 306
Periodens resultat	-1 174	-2 867	0	-2 867

Utfall per verksamhetsområde

Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Utfall 202208	Utfall 202308	Budget 202308	Avvikelse 202308	Budget 2023	Prognos 2023
Nämndsverksamhet	333	435	453	18	680	0
Omsorgskontor	8 825	8 862	7 431	-1 431	11 146	-2 000
Äldreomsorg	41 993	46 079	43 636	-2 445	65 454	-3 600
Kommunal hälso- och sjukvård	12 006	14 038	13 781	-257	20 672	-450

Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Utfall 202208	Utfall 202308	Budget 202308	Avvikelse 202308	Budget 2023	Prognos 2023
Individ- och familjeomsorg	22 244	22 463	22 014	-449	33 020	0
Enheten för stöd och service	14 948	16 384	15 334	-1 050	23 000	-620
Sektorchef		2 586	5 331	2 747	7 997	4 000
Totalt	100 349	110 847	107 980	-2 867	161 969	-2 670

F g år redovisades sektorchef under omsorgskontor då båda ansvaren låg hos denne. 2023 är detta uppdelat varför särredovisning görs.

Analys av utfall per verksamhetsområde

Nämndsverksamhet

Prognos vid helår för Nämndsverksamheten är en budget i balans 0.

Omsorgskontoret

Till i år övergick socialpsykiatrin till omsorgskontoret vilken står för majoriteten av det underskott som redovisas (-2 008 tkr). Antalet placeringar och kostnaden för dessa överskrider budgeten. Från halvårsskiftet har man börjat fakturera ut en mindre del, vilket inte täcker kostnaden men i vart fall reducerar den.

Därtill har bostadsanpassningen även varit utmanande med fler uppdrag och högre kostnader än budgeterat (-642 tkr).

Övriga verksamheter redovisar positiva avvikelser, men är inte så pass i omfång att de kan kompensera de överskridanden som görs inom socialpsykiatrin och bostadsanpassningen (+1 219 tkr)

Prognosen har dock förändrats till det bättre jämfört med i Q1 2023 och spås landa omkring - 2 000 tkr för helåret 2023. Per 31 augusti redovisas på totalen ett underskott om -1 431 tkr.

Äldreomsorgen

Sammantaget redovisas ett underskott mot budget vid delårsredovisningen med

- 2 445 tkr vilket är ett sämre resultat jämfört med Q1 461 tkr.

Det största underskottet är att härröra till hemtjänsten - 1 678 tkr. Underskottet är att härröra till en underbudgeterad personalbudget, den beviljade insatstiden är mycket högre än budgeterade personalresurser. *Under året kommer man nyttja medel från två statsbidrag.*

Prognosen för helåret 2023 är förändrad till -3 600 tkr. Där det största underskottet spås komma från hemtjänstens verksamhet. Sjukfrånvaron har under året varit hög samtidigt som beviljade timmar legat stadigt högt på en reducerad personalstyrka.

Utan de statsbidrag som trots allt kunnat nyttjas under året hade avvikelsen för samma period varit -3 400 tkr.

Därtill förväntar vi oss tillkommande kostnad för lösen av leasingbilar, ca 100 tkr.

Individ- och familjeomsorgen redovisar ett underskott mot budget vid delårsredovisningen med - 449 tkr vilket är ett bättre resultat jämfört med Q1 - 878 tkr.

Underskottet har att härröra till ökade kostnader för placeringar av barn och unga, vuxna externt samt familjehemsvård.

Prognos för helåret 2023 för Individ- och familjeomsorgen spås bli 0, en budget i balans.

Anledningen är avslutade placeringar samtidigt som man identifierat statsbidrag vilket man nyttjar, samt minskade utbetalningar av försörjningsstöd.

Enheten för stöd och service

Redovisar ett underskott mot budget vid delårsredovisningen med - 1 050 tkr jämfört med Q1 - 310 tkr.

Underskottet har att härröra till ett avtal gällande boende barn som hade tre månaders uppsägningstid vilket medförde en kostnad för januari som inte var budgeterad och ökade personalkostnader. Därtill har man högre kostnader för personlig assistans än budgeterat.

Prognos för helåret 2023 i Enheten för stöd och service spås bli -620 tkr.

Sektorchef

Redovisar ett överskott mot budget vid delårsredovisningen med 2 747 tkr jämfört med Q1 574 tkr.

Överskottet är att härröra till pengar från Kommundelagationen samt statsbidraget för god och säker vård. Dessa sammantaget kommer generera ett större överskott vilket spås landa omkring 4 000 tkr för helåret.

Kommunal hälso- och sjukvård

Redovisar ett underskott mot budget vid delårsredovisningen med - 257 tkr jämfört med Q1 304 tkr.

Underskottet är att härröra till vakanser då legitimerad personal har valt att säga upp sig och då det tagit tid att rekrytera ersättare och bemanningssjuksköterskor har behövt nyttjas i verksamheten. Utöver detta höga kostnader för sjukvårdsmateriel.

Därtill förväntar vi oss tillkommande kostnad för lösen av leasingbilar, ca 100 tkr.

Prognos vid helår för kommunal hälso- och sjukvård är försämrad - 450 tkr jämfört med Q1 en budget i balans 0.

Volym- och nyckeltal

Volym- och nyckeltalsredovisning

Verksamhet	2 020	2 021	2 022	Utfall 202308
Äldreomsorg				
Antal platser särskilt boende, vid bokslutsdatum	72	74	74	78
Belagda platser särskilt boende, vid bokslutsdatum	65	67	74	77
Nyttjandegrad särskilt boende, vid bokslutsdatum	90 %	91 %	100 %	99 %
Nettokostnad per plats särskilt boende, tkr/plats	597	567	560	440 **
Antal korttidsplatser		5	5	10
Antal hemtjänsttimmar, vid bokslutsdatum	40 818	Ingen uppgift	40 629	Se fotnot
Antal personer med beviljad hemtjänst, genomsnitt under året	200	Ingen uppgift	229	230
Antal inskrivna i hemsjukvården, vid bokslutsdatum	166	156	165	155

Verksamhet	2 020	2 021	2 022	Utfall 202308
Individ och familjeomsorg				
Institutionsvård, barn och unga*, tkr	2 066	2 156	2 661	3 251
Familjehem, barn och unga*, tkr	2 451	517	1 293	546
Institutionsvård, vuxna missbrukare, tkr	5 184	896	750	1 177
Ekonomiskt bistånd, tkr	13 817	9 287	9 418	5 291
*) Egen regi och externa utförare. Verksamhet för ensamkommande barn exkluderad från 2016 och framåt.				
Enhet för stöd och service				
Antal vuxna med boendebeslut egen regi, genomsnitt	16	15	14	12
Nettokostnad per plats, tkr/plats	370	402	458	360
Antal placeringar externt**, genomsnitt	7	7	5	4
Nettokostnad per extern plats, tkr/plats	1 105	1 255	1 312	1 147

På grund av långtidssjukskrivning saknas statistik för antal hemtjänsttimmar per 31 augusti 2023.

*2020-2022 avser helårsstatistik, 2023 avser jan-aug, dvs 8 månader.

** Nettokostnad Säbo utgår från nettokostnad hos våra säbo samt kostnader för ledande personal inom verksamheterna.

Svar Till kommunrevisionen

Ni har i mail ställt frågor gällande Socialnämndens budgetanpassning.

Era frågor var följande:

I anledning av kvartalsrapport Q1 och prognos för 2023 vill revisionen ha svar på följande fråga:

Vilka åtgärder planerar nämnden att vidta i anledning av nämndens prognostiserade befarade underskott för 2023.

Då frågan inkom för sent för att kunna behandlas i vid senaste socialnämnd väljer jag att besvara den.

Socialnämnden har under året arbetet med att försöka minska kostnaderna inom nämnden och våra enhetschefer har aktivt deltagit i detta arbete.

Nämnden har redan under förra mandatperioden skalat bort all verksamhet som inte var lagstyrd varför denna åtgärd ej längre är tillgänglig.

Inom IFO har man, på försörjningsstödet, antaget en hårdare bedömning och också uppmuntrat alla som tänkas kan att via AMI tränas inför arbete och i slutändan egen försörjning.

Ett problem som kvarstår är att hyresvärdar hyr ut till dem som inte har egen försörjning och som kommer från andra kommuner och som ibland också har andra problem som ex. vis missbruk eller särskilda behov vilket ökar på kostnaderna för IFO.

Ett orosmoment är att vi har några "dyra" ärenden som vi i dagsläget inte kan göra något åt.

Vi har noterat att trenden med ansökningar om bostadsanpassningsbidrag fortfarande är hög och betydligt högre än budgeterat.

Hemtjänsten har en tid haft många ärenden och vi har haft ett betydligt fler beslutade timmar än den personalresurs vi har vilket tillsammans med ökat behov av dubbelbemanning och larm har medfört höga kostnader.

En positiv sak är att vi, genom omstruktureringen av äldreomsorgen, just nu ligger i fas med behoven och vi har t.o.m. sålt någon korttidsplats till annan kommun.

Det är dock oroande att arbetet med att säkra äldreomsorgen nu stagnerat då den nya majoriteten blockerat detta arbete. Här kan det ge till resultat att nämnden kommer att få en svårare ekonomisk situation framledes.

Revisionen
Färgelanda Kommun

2023-06-25

Till Socialnämnden
Färgelanda kommun
kommun@fargelanda.se

Med anledning av det ekonomiska utfallet i kvartalsrapport Q1 och prognos för 2023 vill revisionen ha svar på följande fråga:

Vilka åtgärder har och planerar nämnden att vidta med anledning av nämndens prognostiserade befarade underskott för 2023?

På uppdrag av kommunrevisionen

Ann-Marie Jacobsson, ordf. revisionen

Verksamhet	Ansvarig för rapportering	Beräkningsgrund	Dec fg år	Jan	Feb	Mars	Apr	Maj	Juni	Juli	Augusti	Sept	Okt	Nov	Dec
			prel 2	prel 6	prel 2	Prel 0	Prel 0	Prel 0							
Omsorgs- och utvecklingskontoret															
Betalansvarsdagar	EC Bist handl														
Äldreomsorg															
Demens antal platser	EC Demens	Ekki korttidsplatser	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42
Demens antal belagda platser	EC Demens	Ekki korttidsplatser	41+1k	41+1k+1vk	40+2k	41	38	40+1vvl	41+1vvl	41+1vvl	42	42	42	42	42
Demensplatser kö	EC bisthandl	Ekki korttidsplatser			4	1	0	0							
Somatik antal platser	EC Somatik	Ekki korttidsplatser	28	28	28	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36
Somatik antal belagda platser	EC Somatik	Ekki korttidsplatser	28	27	26	32	33	35	34	34	35				
Somatik kö					1	0	1	0							
Korttidsplatser kö	EC Bist handl	Ekki korttidsplatser													
Korttid totalt antal platser	EC Somatik	Antal platser	8	8	8	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Korttid antal belagda platser	EC Somatik	Antal platser	9	15	14	4	6	9	9	8	11				
	EC Somatik	Antal platser													
Beviljade hemtjänsttimmar (ej tot)	Ek Omsorg	Hemtjänstdokument, 3:e kol	4 012	3 685	3 665	3 564	2 918	2 820							
Antal personer som är beviljade hemtjänst	Ek Omsorg	Hemtjänstdokument, 2:a kol	263	230	232	227	231	230							
Antal personer inskrivna i hemsjukvården	EC Hemsjukv		165	165	161	154	147	154	152	152	162				
Individ- och familjeomsorgen															
Institution vuxna, antal	EC Ifo		0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Institution barn och unga, antal	EC Ifo		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Institution barn och unga BUV*, antal	EC Ifo		1	1	1	1	1	1	1	1	1	0			
Externa familjehemsplaceringar barn och unga	EC Ifo		3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2
Externa familjehemsplaceringar barn och unga	EC Ifo		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Familjehem i kommunens regi, antal	EC Ifo		15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
Familjehem i kommunens regi BUV, antal	EC Ifo		3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Närstående placeringar, antal	EC Ifo		4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Uslusslägenhet i kommunens regi, antal	EC Ifo		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antal hushåll	EC Ifo		100	143	86	84	79	76	76	76	83				
Enheten för stöd och service															
Antal vuxna med boendebeslut egen regi	EC Ess		12	12	12	12	12	11	11	11	12				
Antal placeringar externt**	EC ESS		5	6	6	6	6	6	3	3	4				

*) BUV "Barn utan vårdnadshavare"

**) Ekki korttidsverksamhet

Statistiken avser den siste i varje månad, om inget annat anges

Delgivning

Utskriftsdatum: 2023-09-14

Utskriven av: Izabel Flood

Diarienummer: Socialnämnden
Riktning: Inkomna
Datum: 2023-07-01 - 2023-09-13
Notering:

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
Datum		Avsändare/Mottagare	Avdelning
Ärendenummer		Ärendemening	
2023.474	I	Bekräftelse - Anmäla enligt Lex Sarah IVO Dnr 3.1.2-24280/2023-2	Anna Johansson
2023-07-03 SN 2023/87		Inspektionen för vård och omsorg Lex Sarah	Individ och Familjeomsorgen
2023.475	I	Protokollsutdrag från styrelsen för NU- sjukvårdens sammanträde den 29 juni 2023 - Samverkande sjukvård 2 0 inom Fyrbodal	Josefine Blid
2023-07-05 SN 2023/8		Meddelanden 2023	Omsorgskontoret
2023.476	I	Samverkande sjukvård 2 0 inom Fyrbodal	Izabel Flood
2023-07-05 SN 2023/8		Meddelanden 2023	Omsorgskontoret
2023.477	I	Samverkande sjukvård 2 0 Analys och förslag	Izabel Flood
2023-07-05 SN 2023/8		Meddelanden 2023	Omsorgskontoret
2023.515	I	Påminnelse om yttrande i ärende som gäller ett ej verkställt beslut	Maja Larsson
2023-07-18		Inspektionen för vård och omsorg	Omsorgskontoret
2023.516	I	***Sekretess***	Anna Johansson
2023-07-28 SN 2023/130		***Sekretess***	Individ och Familjeomsorgen
2023.517	I	***Sekretess***	Niklas Englund
2023-08-07 SN 2023/10		Åtterrapporering av delegationsbeslut 2023	Omsorgskontoret
2023.518	I	***Sekretess***	Niklas Englund
2023-08-07 SN 2023/10		Åtterrapporering av delegationsbeslut 2023	Omsorgskontoret
2023.520	I	***Sekretess***	Niklas Englund
2023-08-07 SN 2023/10		Åtterrapporering av delegationsbeslut 2023	Omsorgskontoret
2023.521	I	Svar revisionen sommar 2023	Håkan Gusteus
2023-07-13 SN 2023/127		Fråga till Socialnämnden ifrån Revisionen	Omsorgskontoret
2023.548	I	230829 Styrelsemöte protokoll	Johan Lundh

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
Datum		Avsändare/Mottagare	Avdelning
Ärendenummer		Ärendemening	
2023-08-31			Omsorgskontoret
SN 2023/88		Mediapoolen Västra Götaland	
2023.549	I	Remiss avseende Samverkansavtal ungdomsmottagningen i Västra Götaland	Izabel Flood
2023-08-31			Omsorgskontoret
SN 2023/136		Remissutskick Samverkansavtal ungdomsmottagningen i Västra Götaland	
2023.550	I	Missiv avseende Samverkansavtal ungdomsmottagningen i Västra Götaland	Izabel Flood
2023-08-31			Omsorgskontoret
SN 2023/136		Remissutskick Samverkansavtal ungdomsmottagningen i Västra Götaland	
2023.551	I	SKR informerar om arkivering av patientsäkerhetsprodukter 2023	Niklas Englund
2023-09-01			Omsorgskontoret
SN 2023/8		Meddelanden 2023	
2023.552	I	Inbjudan - stadigvarande boende för våldsutsatta	Niklas Englund
2023-09-04			Omsorgskontoret
SN 2023/8		Meddelanden 2023	
2023.553	I	Kartläggning stadigvarande boende - Västra Götaland	Niklas Englund
2023-09-04			Omsorgskontoret
SN 2023/8		Meddelanden 2023	
2023.554	I	Till stadigvarande boende_Länsstyrelsernas samlade redovisning_webb	Niklas Englund
2023-09-04			Omsorgskontoret
SN 2023/8		Meddelanden 2023	

Delegeringsbeslut

Utskriftsdatum: 2023-09-14

Utskriven av: Izabel Flood

Diarienummer:	Socialnämnden
Beslutsfattare:	Alla
Kategori:	Alla
Beslutsinstans:	Socialnämnd
Sammanträdesdatum:	2023-09-26
Sekretess:	Visas ej

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
2023.378	Revidering av samverkansavtal gemensam skuld- budgetrådgivning och dödsbohandläggning	
2023-06-26		Johan Lundh
SN 2023/15	Avtal 2023	
		Johan Lundh
2023.381	Riktlinje liggande sjuktransport signerad	
2023-06-26		Johan Lundh
SN 2023/15	Avtal 2023	
		Johan Lundh
2023.522	Strukturerad interkommunal kompetensutveckling inom myndighetsutövningen i den sociala barn- och ungdomsvården 2023	
2023-07-12		Johan Lundh
SN 2023/15	Avtal 2023	
		Johan Lundh